

**Interjú Bozsik Péter költővel a Rózsaszín flastrom c. kötethez**  
**Beszélgetés a vajdasági magyar irodalomról és a fiatal költő irodalomszemléletéről**  
**Készítette: Szergejev Zsuzsa**

**1987. június 26.**

<https://mediateka.ek.szte.hu/items/show/26964>

Hangfájl: 023\_024.mp3

**Átirat**

[00:00:01](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Mondom, akkor ott kezdem, hogy arról beszéljen először is, hogy most mit csinálsz? Ki vagy és mit csinálsz? És hogy miért ajánlotta Juhász Erzsébet, hogy veled készítsek interjút?

[00:00:18](#)

**Bozsik Péter:** Hát azt én nem tudom, hogy a Juhász Erzsébet miért ajánlott, ezt tőle kellene megkérdezni. Hallatszik ez?

[00:00:27](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Nem érdekes.

[00:00:28](#)

**Bozsik Péter:** Bozsik Péter vagyok, Csantavéren születtem 1963-ban. Magyar Tanszék, harmadéves hallgatója vagyok, immáron másodszor.

[00:00:45](#)

**Bozsik Péter:** Költészettel nem is tudom. Négy éve. Körülbelül négy éve foglalkozok, mondjuk rá. Én nem is tudom.

[00:01:03](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Jelentek meg a munkáid?

[00:01:05](#)

**Bozsik Péter:** Hát igen, főleg a Juhász Erzsi által szerkesztett Jelenlétben, de a *Hid*ban is nagy nehezen. Aztán nem is tudom Üzenetben. Szabadkai Közélet, és a Symo az utolsó számába.

[00:01:30](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Történtek már reakciók verseidre?

[00:01:34](#)

**Bozsik Péter:** Hát igen, annak idején, amikor hát a Sympo az nem volt egy fórum – igaz ma se az –, akkor elhatároztuk, hogy majd fiatal titánok az Üzenet körül fognak csoportosulni – mit tudom én –, és akkor beszéltünk a Csordás Mihály nevezetű főszerkesztővel, és hát egy májusi számban meg is jelentek a verseink, prózáink, persze legrosszabbak megjegyzem. Mindenki ilyen nem tudom, valami ötszáz újra összegyűjt annyi írás, és sikerült nekik pont a legrosszabbat kiválogatni, és erre a Fekete József egy, ez az előbb már beszéltem. A Magyar Szóba. Jól lehúzott bennünket. Végül is, egyrészt igaza is volt, mert azok rosszak voltak. Nagy részük rossz volt, nem is tudok más reakcióról.

[00:02:39](#)

**Bozsik Péter:** Rádióban most a Fenyvesi Ottó szerkeszt havonta egyszer, Együtt a címe. Abba írta a Toldi Éva egy bevezetőt, azt még nem hallottam. És majd az Antológiában is lesz tán egy bevezetőnk szintén, amit Toldi Éva ír. Aztán augusztusban fog megjelenni. Egyébként más reakcióról nem is tudok. Magánszemélyek mondtak már elég állást, anarchistától kezdve, hogy jók meg mit tudom én.

[00:03:17](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Gondolkoztál már azon, hogy kiknek írod a verseidet? Hogy az a közeg, hogy kik olvassák a verseidet, amiket írsz. Hiszen meg akarod jelentetni, mondtad, hogy kötetet is akarsz. Kik fogják azt elolvasni?

[00:03:40](#)

**Bozsik Péter:** Az ember ilyen dolgokon elkezd gondolkodni akkor két út lehetséges, az egyik az, hogy az – én véleményem szerint – az egyik az, hogy egyáltalán semmibe veszi. Fáj a fasza, hogy mit fog írni. A másik meg az, hogy abbahagyja az írást, mert. Nem tudom, hogy van-e ennek valami...

[00:04:16](#)

**Bozsik Péter:** A Petrinek van egy ilyen verse, amit egyik versemhez mottónak is használtam, hogy „*lírai tolvajkulcsokat reszelni szemmértékre a szűk baráti körnek*”<sup>1</sup>. Hát ez, körülbelül – így látom én –, a pillanatnyi helyzetet. Vannak emberek, akik elolvassák vagy mondanak véleményt, vagy nem, vagy lebasszuk egymást a sárga földig, és ez van. Nem ilyen, hogy most valaki elolvassa. Nem, nem érkezett meg reakció, hogy valaki olvasta volna a verset, írt volna

---

<sup>1</sup> Petri György: Költő a kávéházban

egy levelet, hogy „*hű hát ez nem egy jó vers*”, mondom így ismerőseim, barátaim azért már mondták, hogy ez egy jó vers.

[00:04:56](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És hogy érzed, vannak távlatai? Tehát elképzelhető, hogy kiadják majd a verseidet és kötetben, mondtad, hogy szeretnéd, hogy ha kiadnák. Érzed úgy, hogy van itt olvasóközönség, aki esetleg szomjasan várja a fiatal költőknek a verseit? Vagy az az értelmiségi réteg, akik.

[00:05:26](#)

**Bozsik Péter:** Hát, nem olyan, hogy szomjasan várja ezt túlzás, hát biztos, hogy van valami olvasóközönség. Nem vonom kétségbe, én nem ismerem őket. Fogalmam nincs, hogy egyáltalán léteznek-e. Föltételezhetően van, legalábbis elméletbe, de nem, nem hiszem.

[00:05:50](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Itteni magyar szakos egyetemista, te olvasol vajdasági magyar irodalmat valószínűleg, és ismered is. És el tudnád most mondani, hogy értékeled te, hogy látod, hogy ennek a színvonala?

[00:06:12](#)

**Bozsik Péter:** Alacsony, a béka segge alatt.

**Szergejev Zsuzsa:** Tehát itt gondolok arra, hogy hogy van egy magyarországi irodalom, ami, ami a központ tehát, mondom azt, hogy anyaország. És itt a nagyon sok emberrel, amikor beszélgettem, azt mondták, hogy egyetemes magyar kultúra, ezen belül mikrokultúrák, úgymint felvidéki, erdélyi, vajdasági. Hogy ennek mi a viszonya magyarországihoz? Meg hát van a nyugati.

[00:06:45](#)

**Bozsik Péter:** Pont múltkor beszéltem Csorba Bélával erről, és azt mondta, hogy – és igazat adtam neki –, hogy a jugoszláviai magyar irodalom az akkor alkotott nagyot, amikor a saját hát létező-nem létező gyökereiből próbált valamit csinálni. Tehát a például a mai avantgard irodalom, az például egyértelműen a Tolnai-Domonkos féle első Generációs Symponemzedékből nőtt ki, ez tagadhatatlan. És ami nekünk, vagyis számomra még hagyományt jelent az ez az irodalom, tehát nem gondolok én a Szenteleki féle, vagy mit tudom én, a két világháború közötti irodalomra. Nekem ez már hagyomány.

[00:07:41](#)

**Bozsik Péter:** És engem például, van egy ilyen című versem, egy „*Hagyomány*”, és akkor mit akarok én a jugoszláviai magyar irodalommal? Ami értéktelen. De én hagyomány alatt, nem azt értettem, ami mondom Szenteleky vagy Szirmai(?) vagy, mit tudom én. Hanem a hatvanas éveknek az irodalma. És az akkori irodalom, az hát jóval előbb járt, mint az akkori magyar. Tehát az anyaország irodalma.

[00:08:17](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És azóta?

[00:08:20](#)

**Bozsik Péter:** Hát azóta most megfordult a helyzet, sajnos. Most fordítva van csak, és az az út is már járhatatlan. Már gondolom az avantgardnak az útja.

[00:08:33](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És mi volt ennek az oka, hogy akkor a hatvanas években előre tartott?

[00:08:49](#)

**Bozsik Péter:** Hát a társadalmi, lehetővé vált az, hogy csakis egy társadalmi változásnak, az ötvenes évek utáni nyitásnak, vagy mit tudom én, hogy nevezik azt.

[00:08:57](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Te akkor gyerek voltál? Hát mikor születél?

[00:09:02](#)

**Bozsik Péter:** '63-ban, de ezt már csak könyvekből tudom, úgy hogy...

[00:09:06](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Hogy én most én most belegondolok abba, hogy mikor kezdett nyiladozni az értelmem, az gimnazista koromban volt, az a nyolcvanas évek, és amit én megismertem, az Eszterházy volt. Az Nádas volt. Hallottam, [...] hogy amikor nekünk nyiladozni kezdett az értelmem, akkor mivel kezdted, mi miket ismertél meg? Hogy ismerted meg? Ez érdekes, hogy.

[00:09:36](#)

**Bozsik Péter:** Igen.

[00:09:39](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Gondolom, ez nálad is ez 14, gimnazista korodba lehetett

[00:09:41](#)

**Bozsik Péter:** Én nem voltam gimnazista...

**Szergejev Zsuzsa:** ...ja, hát igen...

**Bozsik Péter:** ... más az iskolarendszerem... akkor már nem volt, sajnos nem volt gimnázium de. Hát tudom. Harmadik szakközépiskolás voltam, amikor olvastam a Tolnainak a *Rovarházát*, nekem az volt az első modern regény. Aztán, hát tulajdonképpen a nagy lökést, ami tulajdonképpen elindított. Ilyen költőien fogalmaznak, az a Ginsbergnek az *Üvöltése* volt, azt hiszem, hogy az, az mindenkire olyan hatással volt. Hogy nagyon. És a Ginsberg hatására is kezdtem tulajdonképpen verseket írni is, és egyáltalán érdeklődni, és követni a vajdasági magyar irodalmat és egyáltalán az irodalmat. Szóval így a kortárs költőket is. Addig nem olvastam, volt, hogy olvastam őket, de egyszerűen nem érdekelt. És utána ottan, és utána egyre rendszeresebben. És végül is, aztán kikötöttem a MagyarTtanszéken, és akkor így.

[00:11:02](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És hogy ismerkedtél meg a magyar irodalommal, tehát a magyarországi irodalommal.

[00:11:10](#)

**Bozsik Péter:** Már gondolom, ugye, akkor kortárs irodalommal, vagy csak úgy egyáltalán.

[00:11:15](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Egyáltalán, meg hát a kortárs.

[00:11:17](#)

**Bozsik Péter:** Hát, hogy egyáltalán úgy, hogy voltak háziolvasmányok, melyeket én rendszeresen nem olvastam el, de olvastam helyette jobbakat.

[00:11:23](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És miket?

[00:11:25](#)

**Bozsik Péter:** Hát nem is tudom most hirtelen. Nem tudom, most melyik korszakról is beszéljek. Mert én nagyon rendszertelenül olvastam mindig, ami kezem ügyébe akadt, mit

tudom én, 13-14 évesen kizárólag történelmi regényeket olvastam el. Történelmi beállítottságú vagyok és voltam inkább. Ja, hát most is és. Hát aztán meg. Nem is tudom, nem tudnám elmondani, a kortárs irodalommal kizárólag a katonaság alatt és az egyetem után, első év után. Aztán Hajnóczy, az volt a csúcs. Hát mai napig nincs jobb író számomra, Hajnóczy. Az Eszterházy, az szerintem csak árnyéka Hajnóczynak. Ezt most biztos valami véték, amit mondok, nem lehet az ő esetében, ráuntam, a ráuntam az Eszterházynak az olvasására. Megvettem azt a szép nagy fehér könyvet. Jobban szerettem azokat a kicsiket, amik sorozatban jelentek meg. Nem, utálom a nagy könyveket.

[00:12:47](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Csak(?) a nagy gyűrűről hallottál?

**Bozsik Péter:** Igen, csak most én is a Sziverinél(?) voltam.

**Szergejev Zsuzsa:** Küldök majd neked jó.

**Bozsik Péter:** Jó, nem veszel meg.

[00:12:54](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Nem lehet még kapni, könyvhétre megjelent, de eltűnt, most megint nincsen.

[00:13:00](#)

**Bozsik Péter:** Láttam, egy sárga könyv. [...] Hát igen sohasem megtették.

[00:13:10](#)

**Szergejev Zsuzsa:** De figyelemmel kíséred Magyarországot, ugye?

[00:13:14](#)

**Bozsik Péter:** Most persze, hát most rendszeresen járok át könyveket vásárolni, mert nálunk itt 40, 40-szeres áron? Így van 40-szeres áron. Szóval forint, 1 ft az itt nálunk 40 dinárba számolódik.

[00:13:29](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És figyelemmel kíséred a határokon túli, tehát amit mondtam. Felvidéki?

[00:13:36](#)

**Bozsik Péter:** Hát ezt, nem ezt nem tudom, hogy figyelemmel kísérni, ugyanis nem. Könyvtárba, úgy, ahogy rendszertelenül megjelenik a Korunk mondjuk, de hát.

[00:13:52](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Esetleg nem lehet kapni ilyen könyveket? Grendel Lajos, Sütő.

[00:13:56](#)

**Bozsik Péter:** Grendelt azt lehet, de nem a Madách könyvkiadó. Pont volt egy ilyen történet, amikor itt valami könyvhét volt Belgrádban, vagy mi az ördög, és az egyik újságíró megkérdezte a – valami Pozsonyi könyvkiadót vagy Prágait, vagy mit tudom én –, hogy „*A Madách könyvkiadó hol van?*” És mondta, „*Itt az Magyarországon van*”. „*De nem hát a Madách, az az csehszlovákiai nem?*”, „*Nem, az magyarországi könyvkiadó*”. És egyszerűen nem akart tudni arról, hogy hogy a Madách könyvkiadó az az Csehszlovákiai, és nem is voltak könyvek, magyar könyvek.

[00:14:35](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Itt nálatok nyugat európai magyar irodalom az megjelenik vagy hozzájuttok?

[00:14:43](#)

**Bozsik Péter:** Magyarországon keresztül. Én nem tudom talán. Olyan emberek biztos kapnak, akik jobban benne vannak a közéletben[...] Múltkor Tolnainál pont láttam egy nagyon jó kiadványt, kanadai. Nem tudom mi a neve és Petriről volt egy kritika még... És nem is irodalmárok csinálják, ez az érdekesség, hanem pszichológusok, orvosok, meg mit tudom én, sajtó. Nagyon jó, hát én csak átlapoztam, nem tudom.

[00:15:17](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És, akkor, amikor egyszer a Beáta, a Thomka Beáta lejött Szegedre, és tartott nekünk egy ilyen rövid kis előadást, ahogy ő látja most az itteni irodalom helyzetét, és elmesélte azt, hogy. Hogy mennyire jó volt a hatvanas években, hogy nyitott volt a jugoszláv kultúra. Tehát lehet, így beszélni, hogy a szerben keresztül bejutott egy csomó újdonság és egy csomó jó dolog, amit mi Magyarországon jó 15 éves késéssel ismertünk meg. És hogy ez, most hogy van. Hogy neked jelent-e valamit? Azt, hogy végül is egy kétnyelvű közegben élsz, és tudsz szerbül. És tudsz olvasni, olvasol-e szerbül, és hogy...? Mert például a Tolnai, ezt elmondom, a Tolnai ilyeneket mondott, hogy ő például sokkal jobban szeret szerb versfordításokat olvasni, mert a szerbek majdhogyan szó szerint fordítanak, és a szerb versfordításokban megérzi az eredeti költő egyéniséget. A magyar versfordítások viszont azért rosszak egy szempontból, mert átszűrődik az illető a fordítónak az egyénisége, és az már nem ugyanaz a vers. Hogy úgy ilyenekre gondolok, hogy te gondolkoztál már ezen, hogy neked mit jelent? Hogy ismered azt a nyelvet, és közvetlenül érintkezzen ezen a nyelven és ezzel a kultúrával.

[00:16:53](#)

**Bozsik Péter:** Szerbül olvasni szoktam, de az igazság, hogy nem tudok sokat, mert iszonyatos késéssel, késésben vagyok, így is rengeteg hiányosságom van, amit nem olvastam el, és most pótolni kell, meg saját hanyagságom miatt, meg egyáltalán kényszerek miatt, de hát én ilyen megállapításokra még nem jutottam, mint a Tolnai. Ezt mondtam, már különben neked is beszélgetés folyamán. Nem tudom az igazság, hogy én szerb költőket próbálok fordítani, fordítgattam már, de nem. Kimondottan nem, nem is olvasok szerbül, majdnem így lehetne mondani sajnos. Kizárólag ilyen filozófiai műveket olvastam. Carlos Castaneda. Aminek nagyon örültem, hogy el tudtam olvasni, mert az magyarul nem jelent. Nem is tudok, mit mondani. És külföldi írókat meg szerbül egyáltalán.

[00:18:14](#)

**Szergejev Zsuzsa:** [...] pedig. Meghatározó szerepe egyelőre nem volt.

**Bozsik Péter:** Nem. Meghatározó szerepe nem.

**Szergejev Zsuzsa:** És érzed ennek előnyét vagy hátrányát? Hogy kétnyelvű közegben élsz? És írsz.

[00:18:40](#)

**Bozsik Péter:** Hát írok. Az hogy itt ez van, ami van, annak nem a kétnyelvűség, nem csak a kétnyelvűség az oka. Talán inkább saját magunk vagy mindenesetre előnyére kéne, hogy váljon ez biztos, mert pont ez miatt, amit az előtte is mondtál, hogy olyan dolgokat magunkba szívhatunk, amit, amit hogyha Magyarországon élnek, akkor nem tudnánk. Ebből én rám ez esetleg másodlagos hatású lehet. Beszélgetések folyamán vagy ilyen. Ilyen téren. Mert mondom, nagyon keveset olvasok szerbül.

[00:19:37](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És neked magyar barátaid vannak főleg?

**Bozsik Péter:** Vannak szerb barátaim is, de azok nem foglalkoznak irodalommal hála istennek.

[00:19:50](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Nekem a Juhász Erzsí, amikor a legutóbbi regényéről beszélt akkor azt mondta, hogy ő ebben a regényében egy sajátos vajdasági létélményt akart megfogalmazni egy ilyen, hát ilyen lebegést meg kilátástalanságot, hogy te ezt meg tudod fogalmazni? Van ilyen?

[00:20:13](#)

**Bozsik Péter:** Persze hogy van. Megfogalmazta Juhász Erzsí. Te olvastad a regényt?



**Szergejev Zsuzsa:** Igen, olvastam

**Bozsik Péter:** És nem én kérdezek, meg akartam kérdezni, hogy milyen hatása volt rá? Mert van egy ilyen gyanúm, hogy ezt. Nem, aki nem ilyen közegben él, az nem tudja annyira értékén értékelni, amikor ilyen jelentősége van.

**Szergejev Zsuzsa:** Fojtogatott [...]

[00:20:49](#)

**Bozsik Péter:** Hát ilyen, hát ilyen a légkör pillanatnyilag.

[00:20:58](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És milyenek azok a [...]? Kevesen vagytok? Aztán gazdaságra visszavezetve [...] Mert az elég rossz. Nem gondolkoztál még rajta?

[felvétel megszakadt]

[00:21:30](#)

**Bozsik Péter:** Politika. Olyan dolog, hogy. Hogy mindig csak az egyik félnek van szava, hogy az, aki nem úgy ír, nem úgy beszél, ahogy köllene, az annak nincs joga írni. Szóval elveszi, elveszik azt a lehetőséget, hogy mit tudom én, van egy színházi előadás, amit lehúznak, mert egyrészt politikailag nem éppen az új dolgot, politikailag nem megfelelő dolog van benne, másrészt belekötnek, hogy itt rossz, ott rossz, és ezt megírják, és erre nem létezik, hogy van, valamelyik lapban megjelenhessen egy ellenvélemény. Nincs vita, csak egyoldalú, csak egyik oldalon beszélnek. A másikon meg az van, hogy kuss. Lásd Sympo. Egyértelműen magyarázza meg. Ezeknek az embereknek pillanatnyilag csak Magyarországon van publikációs lehetőségük. Meg esetleg más vendég, nem tudok.

[00:23:07](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És te hogy látod, hogy neked hogy lesz?

[00:23:11](#)

**Bozsik Péter:** Nekem van, mert én még nem. Pillanatnyilag van, Bori engem kirugatna a *Híd* szerkesztőségéből. Anarchista vagy mit tudom én. Kedvenc szócséplésítő, aki nem tetszik az Anarholiberalista, és akkor el van intézve. Bélyeg. De hát végül is valahogy folytatni kell a dolgokat, és csak itt ott megjelennek az én írásaim is. [...] Egyelőre Képességbe ott minden probléma nélkül, olyan versek kerültek, ahol mondjuk más folyóirat biztos nem lett volna. És nem voltak ezek, mit tudom én, rendszerellenes vagy kommunista vagy szocialista ellenes írások, keményebbek voltak. Ezt meg szokták volna, hogy elváltál, mit tudom én.

[00:24:09](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Mindig voltak könnyebbek.

**Bozsik Péter:** Miért?

**Szergejev Zsuzsa:** Csak a te véleményedről, hogy akkor fogod, már nem ismerem magát semmi.

[00:24:25](#)

**Bozsik Péter:** De azért voltak kemények, mert a létélményem olyan volt. Olyan dugóba keveredtem, ami sorozatosan egymás után, amiket én úgy éreztem, hogy ezek igazságtalanok, és teljesen ellentét dolgok azokkal a dolgokkal, amiket én velem az iskolába tanítottak. És ez a 9. után, ez a gimnázium 1. osztálya mondjuk. Ezek után, ezek mind jobban kifejezésre jutottak. A gyakorlat és az eszme ellentéte a vége a szavaival élve. És akkor az ember vagy olyanná válik, hogy szépen a beolajozott gépezetbe vagy pedig verseket kezd írni, és akkor, hogyha verseket ír, hogy és utána, amikor már verseket kezd írni, mert akkor megint nagyon leszűkítem. De két dolog, két dolgot látok, hogy a teljesen csak esztétikai mércék alapján, hogy a Ladányi csinálja – uh, és most biztos meg fog sértődni, hogyha egyszer ezt elolvassa –, Tandori és Tolnai is ilyen apró lötyögések a kanári, így a kanári úgy, én úgy mit tudom én és semmi, semmi, ami, valójában van. Mert biztos vagyok benne, hogy a., hogy a vajdasági költő nem azt érzi, hogy a kanári vagy a veréb kirepül az ablakon. Egész mást. És ezt a mást köll valahogy megírni. Az hogy te, hogyha írsz, akkor, ki vagy téve a céltáblának. És akármikor elbánhatnak veled, akármibe beleköthetnek, hogy felkerülsz valamire, akkor mindegy, hogy micsoda. Lásd Tiszatáj például. Ott is valami versebe kötöttek, ami még rossz is a [...] Szóval ez közös. Nem tudom, hogy befejeztem a gondolatait.

[00:26:59](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Nem. Nem számít az is csak a munka szerintem. Meg, hogy körben beszélünk egy csomó mindent, és akkor nekem is eszembe jutnak még. Most hülyeséget kérdezek, hogy kik a példaképei?

**Bozsik Péter:** Hát van egy nagy itt.

**Szergejev Zsuzsa:** Hát úgy, mint ahogy azt mondom, hogy. Költő vagy...?

**Bozsik Péter:** Itt is vannak persze.

**Szergejev Zsuzsa:** Mindenkinek van. Vannak kedvenc...

**Bozsik Péter:** Vannak, persze.

**Szergejev Zsuzsa:** Kitől tanultál?

[00:27:37](#)

**Bozsik Péter:** Sziveri, az egyértelműen itt van. Csorba Béla. A költők közül. Aztán, Juhász Erzsivel én is nagyon régóta kezdtem, vagyis hogy nagyon mostanában kezdtem el foglalkozni, az az igazság. De hát én nem nagyon szeretem a prózát, az a másik. De ez az utolsó regénye, az nagy regény. Az mindenesetre beszerezhetem. És azt hiszem, hogy ne hogy kifelejtsek valakit. Hát ez a, ez a két költő azt hiszem.

**Szergejev Zsuzsa:** És mit tanultál tőlük?

[00:28:38](#)

**Bozsik Péter:** Magatartást, hát ezt, amit most az előbb elmondtam. Ez, tulajdonképpen már bennem volt, csak tudatossá vált.

**Szergejev Zsuzsa:** És a magyarországiak közül?

**Bozsik Péter:** Hát ott a Zalán elsősorban. Petri. [...] Most nem is tudom, hát ott több is van de. Egy csomó van még. Csak nem jutnak most eszembe a nevek. Varga Imrének a az *Ember/világ rapszódíája* az szintén a történelmi és szemlélete miatt. Az is nagyon tetszik. Elég. Ennyi, három jó kör. A Domonkos, az vajdasági, azt felejtettem ki. Hát őt is nemrég most úgy foglalkoztam bővebben a jugoszláviai magyar irodalom [...] A Domonkos, hát az...

[00:29:50](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Tőle is magatartást?

[00:29:54](#)

**Bozsik Péter:** Hát igen, az a baj, hogy nem, szóval végül is nem csak magatartást tanultam, hanem a szóbontásokat, meg ezeket a szójátékos formákat ugye, ilyen, Bélától is mondjuk. De talán inkább a magatartás az, amit fontosabbnak tartok. Hogy hogyan lehet pillanatnyilag itt irodalmat csinálni, hogyan köll.

[00:30:33](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Hogyan köll?

**Beszélő3:** Össze-vissza beszél

**Bozsik Péter:** Nem baj.

**Beszélő3:** Olyan szerbes is, mert az ő hatása alatt vagy, aztán meg jön ez a 'köll'. [...]

**Szergejev Zsuzsa:** [...]

[00:30:58](#)

**Bozsik Péter:** Köll az úgy is bekerül az irodalmi nyelvbe nemsokára.

**Bozsik Péter:** [...] A rovat.

**Szergejev Zsuzsa:** [...]

**Bozsik Péter:** Micsoda?

**Szergejev Zsuzsa:** [...]

[00:31:36](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Az itteni magyar nyelvbe rengeteg [...]

**Bozsik Péter:** [...]

[00:32:11](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Azt akartam megkérdezni, hogy hogy mi a véleményed a legújabb mindenféle ilyen lírai törekvésekről, ilyen vizuális és ezek a legvadabb dolgok, amik most vannak Magyarországon, Kurdi Fehér János és baráti körére. Nem ismered. Tudod, hogy miről beszélek.

[00:32:35](#)

**Bozsik Péter:** Persze. Istenem, most mindenki magamra fogok haragítani. Na, hát a kép versek és ezek a grafikai versek, hogy még nem is tudom én a nevüket, vizuális követelmények, persze. Hát ez egy gyönyörű szép zsákutca.

[00:33:00](#)

**Bozsik Péter:** Képzőművészeti alkotásnak rossz. Többnyire, kivéve, amelyik nem. Irodalmi alkotásnak, az irodalmi alkotás az meg szöveg. És a képvers, az szerintem az, amit az Apollinaire megírta a *Galamb és a szökőkút*ban.

[00:33:28](#)

**Bozsik Péter:** Az annak van szövege és formája és kiegészíti a kettő egymást. De így, hogy én órákat, mit tudom én, nem is tudom, hogy csinálják ezeket a verseket és lehet, hogy ez most kurvára provinciális hangzik, amit mondok de. Egyszerűen nem, én nem tudom élvezni azokat a... azt a június vagy májusi kortárs dolgot egy csomó ilyen képvers illusztráció, mint a Géczinek, például a Géczit is kifejtettem az előbb. Ő is jobb költő, amikor nem képverseket ír. Zalánnal együtt.

[00:34:02](#)

**Bozsik Péter:** Ezek nem. Ezt is jól megfogalmazta Sziveri nekem, hogy a vers az szövegből áll. És tulajdonképpen ugyanezt mondta csak sokkal frappánsabban, amit én most. Soha nem is szerettem a képverset, habár én is írtam, kettőt. De abba is azt írtam, hogy azt hiszem ez is volt a címe, hogy a *Képvers kudarca* vagy ilyesvalami, és két akasztófa volt egymásnak szembe.

[00:34:36](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És foglalkoznak ilyesmikkel?

[00:34:40](#)

**Bozsik Péter:** Persze a Szombathy. Az izébe is bekerült. Ezt azért, mert itt vagy. Nekem eszembe se jutott volna.

[00:35:00](#)

**Bozsik Péter:** És azt utálom a legjobban, azt hiszem a Szombathynak volt egy gyártmánya, a Poetricum (?) verses kötete föl volt írva, hogy dichterhom és át volt húzva, és a végén nem volt áthúzva. És ez egy vers. Hát, hogyha ez vers vagy akár vizuális költemény, akkor én nem tudom.

[00:35:19](#)

**Bozsik Péter:** Ezekről jobban szeretem olvasgatni a fal feliratokat. Azok legalább 1-2 mondatosak és frappánsak.

[00:35:47](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Szerinted ez lehet konzervatív?

[00:35:50](#)

**Bozsik Péter:** Lehet, de én is már elhatároztam, hogy magamat konzervatívnak tartom, mert [...] Hogy, de mondom, hogyha a szöveg és ez a bizonyos, mit tudom én, grafikai egység egy egységet alkot, akkor semmi kifogásom ellene. De így, hogy így szarnak össze-vissza, ez egy nulla egyszerűen.

[00:36:08](#)

**Bozsik Péter:** És tulajdonképpen nemzet(?)mert ilyeneket sorozatban lehet gyártani, különösen a komputer grafikák vagy mi az ördöggel. Mit tudom én, ketten vagy hárman nem tudom, hogy csinálják, a Zsófi biztos jobban tudná.

[00:36:23](#)

**Bozsik Péter:** Fogalmam nincs, hogy hogy csinálják ezeket, de abba biztos vagyok, hogy sorozatba lehet, hogy leülnék, és délután 20 verset megírnék. Ilyen kép vizuális vagy mit tudom én, odaírnék egy-két szót, szart, vagy mit tudom én. Mert ez jól hangzik, és akkor kész, ez a véleményem, persze lehet, hogy nem így van. [...]

[00:36:44](#)

**Szergejev Zsuzsa:** [...] Én komolyan nem foglalkoztam soha versekkel, de[...] akkor mitől jók a versek? Magyar szakos vagy még.

[00:37:08](#)

**Bozsik Péter:** Vörös is azt mondta, hogy vörös lámpás szél. Hogy az az igazi költészet, amikor az embernek a hátán bizsereg ilyesvalami, ezt ő mondta én asszem, hogy ő. Én azt szeretem, hogyha egy versben erő van. És az erő persze többféle lehet, de hogyha én ezt az erőt nem érzem benne első-másod olvasásra, akkor utána nem is szívesen olvasom (?). És valaki akkor lesz költő, ha ezt az erőt át tudja írni versekbe.

[felvétel minősége javul]

[00:37:58](#)

**Beszélő3:** Na tehát van-e most nektek nemzedéketek?

[00:38:02](#)

**Bozsik Péter:** Ezt már az előbb egyszer mondtam, hogy nincs.

[00:38:05](#)

**Beszélő3:** Na, és szerinted miért nincs?

[00:38:09](#)

**Bozsik Péter:** Mondtam az előbb miatt, ugye a társadalmi feltételek szükségesek ahhoz, hogy nemzedékké alakuljon.

[00:38:20](#)

**Beszélő3:** Akkor induljunk el onnan, hogy az előző nemzedék az miért tudott nemzedék lenni? Konkrétan mik azok a társadalmi feltételek, amik kedveznek nemzedéknek? És mik azok, amik nem?

[00:38:32](#)

**Bozsik Péter:** Hát mindenképpen egy nyitottság és az, ami az én tudomásom szerint a '60-as évekbe történt az egy nyitásnak egy kezdete volt, és ki tudták használni ezt a nyitást. Most meg a fordítottja van. Most meg egy blokk van. Az a nemzedék beült a pici foteljaiba, akik tulajdonképpen megcsinálták azt, amit a vajdasági magyar irodalomba kritikának lehet nevezni azt, amit irodalomnak, lehet nevezni, ezt ő megcsinálták, és aztán a pályájuk mutatja, hogy kiből mi lett.

[00:39:30](#)

**Beszélő3:** hogy volt, hogy ha beérkezett, beérkeztek akkor az úgy megszüntetttél?

[00:39:39](#)

**Bozsik Péter:** Hát ő most már nem nemzedék. Nem tudom, mit tudom én, 70 egynéhány nemzedék voltak esetleg, inkább a hatvanas évek végéig, és aztán kész.

[00:39:47](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Most tényleg azt jó lenne körvonalazni, hogy hogy látjátok ti mit értetek az alatt, hogy nemzedék?

[00:39:56](#)

**Bozsik Péter:** Az az igazság, hogy én nem szeretem ezt a szót, hogy nemzedék. Lehet, hogy irigységből. Nekünk végül is nem lehetett, vagy mit tudom én, azért mert csak egy nemzedék volt eddig, ebbe ez az egy irodalmi nemzedék.

[00:40:17](#)

**Beszélő3:** Na de ők is úgy beszélek, hogy az első Symposium nemzedék, meg a második, meg a harmadik.

[00:40:21](#)

**Bozsik Péter:** De hát az első volt csak az igazi

[00:40:24](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És miért volt ez szerinted csak az igazi?

[00:40:34](#)

**Bozsik Péter:** Azért mert ők dolgoztak annyira együtt, és talán egymás mellett, hogy én elképzelem a nemzedéket, hogy egyedül ők érdemlik ezt a nevet, hogy nemzedék. Utána már a

többiek, azok ilyen nem biztos, hogy mesterségesen, de majdnem minthogyha csak azért, hogy legyen valami. Hogy mondjuk, a Symposion körül csoportosuló emberek nem szűnjenek meg, vagy megmaradjon a folyóirat.

[00:41:14](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Azt mondtad az előbb, ahogy te elképzeled a nemzedéket, hogy képzeled el?

[00:41:19](#)

**Bozsik Péter:** Hát a nemzedék az olyasvalami, akik hát ez most lehet, hogy nagyon naívnul fog hangozni, de egy olyan irodalmi csoportosulás, nem csak irodalmi. Csoportosulás, akik közös, szóval mindenbe közösek. És ezt a közösséget vállalni merik. A hibáival és eredményeivel együtt. És a nemzedékbe nem... Én is kérek. Most nem tudom, hogy hol tartottam.

[...] [Osztokodás]

[00:42:17](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Tehát ott, hogy vállalni merik ezt a közösséget.

[00:42:21](#)

**Bozsik Péter:** Hát igen és. Én nem tudom, hogy a Sziveriék hanyadik nemzedéke a Symponak, de utánuk ők voltak esetleg, még akik hasonlítottak nemzedékhez.

[00:42:39](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Most gondolod, hogy ők úgy mindenben, minden közös volt náluk? Ez barátságot is jelent?

[00:42:48](#)

**Bozsik Péter:** Igen. Talán azt is.

**Szergejev Zsuzsa:** És ilyen nektek már nincs most?

[00:43:00](#)

**Bozsik Péter:** Hát nincs. Ilyen értelemben, szóval, hogy esetleg inkább a barátság, de a semmi közös cél. Hogy elvittünk egy ilyen csoportot, aminek volt neve is meg, a különböző fiatal írók, kezdők csoportosultak köré és tehát nem. Végül is mesterségesen, és ez a bizonyítéka annak, hogy mesterségesen nem lehet csinálni ilyen dolgot. Vagyis legalábbis nekünk nem sikerült lehet, hogy ott a P. Nagynak volt egy ilyen elképzelése, hogy költői estek, mint az ifjúsági estek Újvidéken, hogy kiverte a hisztit, hogy miért nem csinálunk nemzedéket. Nemzedéket csinálni



nem lehet. Az vagy kialakul, vagy nem alakul ki slussz-passz kész. És nekünk nem alakult ki. És azt hiszem, hogy pár éven belül nem is fog nemzedék kialakulni. De bár ne lenne igazam.

[00:44:13](#)

**Beszélő3:** És összejártok ti tehát, hogy mondjam, van valami fórum, ahol közösen valami módon mégis megnyilatkozhattok, vagy, hogy beszélgettek ezekről vagy, tehát valamilyen élet zajlik a fiatalok körébe most.

[00:44:43](#)

**Bozsik Péter:** Időnként meghívják bennünket költői estekre, és hát ott vagy kialakult beszélgetés vagy nem, többnyire nem, de fórumokon nem. Tehát tribünnnek lenni az a feladata, hogy hát ezt így forszírozza.

[00:45:13](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Pontosan milyen szervezet ez a Tribün? Vagy hogy működik?

[00:45:17](#)

**Bozsik Péter:** Hát ez a Vajdasági ifjúsági szövetségnek valamilyen fóruma.

[00:45:26](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És ez egy épület külön?

[00:45:27](#)

**Bozsik Péter:** Igen, ez egy épület. Külön is, igen persze. Van egy moziterem, régebben ott volt az Újvidéki színház. És van még két terme, és az egyik terembe szoktak lenni a költő estek többnyire.

[00:45:41](#)

**Bozsik Péter:** Ott volt a Deáknak is ez a beszélgetése leukémiáról. Ilyen kisebb koncerteket is szoktak lenni. És ott történnek meg az irodalmi estek. Többnyire. Vagy a bölcsészkaron nálunk. Ez a két hely. Ja, és van még egy a telepen is, néha szoktak lenni Telepi Esték elnevezési műsor, és ott ritkábban.

[00:46:27](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Azt mondtad, ennek társadalmi okai vannak. El tudod mondani, hogy miért? Ennek most ez a hiánya például, hogy hogy nincsen egy olyan fórum, mint például amikor a Sympo még [...]

[00:46:34](#)

**Bozsik Péter:** Hát Symposia nincs, lehet ennek ez az egyik oka. Tehát ez is ezek mind a politikához kapcsolódnak, hogy hanyadik a gazdasági helyzet, és akkor bla bla bla. Ezáltal nem engednek meg bizonyos dolgokat, mert még jobban szíthassa a helyzetet, és akkor ilyen dugó. És ezáltal mindig szűkül a tér az irodalmunkat. Ez közhely, hogy hogy hanyatló társadalmunkban az irodalom is hanyatlik. Többnyire.

[00:47:22](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És itt az egész Jugoszláv gazdaság, meg az egész Jugoszláv társadalomról van szó, nem?

[00:47:31](#)

**Bozsik Péter:** Persze.

[00:47:41](#)

**Bozsik Péter:** Kivéve a szlovénokat. Mert ez az ország tele van szlovén komplexussal.

[00:47:53](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Ez ezért bonyolult. Mert él itt 400 ezer ember egy államon belül, akinek megvannak a saját problémái, a saját gazdasági problémái, társadalmi problémái és ugyanakkor az irodalma meg a kultúrája egy másik ország, másik állam kultúrájához kell, hogy kötődjön.

**Beszélő3:** Nahát közben a Symposium éppen mást próbál közölni a Jugoszláviai [...]

[00:48:29](#)

**Beszélő3:** Erről neked mi a véleményed?

**Bozsik Péter:** Hogy nem ismerem ezt a Jugoszláviát.

[00:48:39](#)

**Beszélő3:** Hogy hogy hogy az itteni bezárkózott tópartiság, dilettantizmus helyet, nyitni a tehát egyrészt Európára, másrészt kitörni ebből a nyelvi börtönből, és azt mondani, hogy mi a Jugoszláviai irodalomba tartozunk, és átvenni szabadon ezeket az Európából jövő eszméket, tehát a szerb közvetítésen keresztül, és oda kapcsolódni. Szóval most hogy vagytok ezzel? Így, hogy Jugoszláviaiság ezek szerint nem is nagyon van köztudatban, vagy nem is volt?

[00:49:21](#)

**Bozsik Péter:** Az igazság, hogy nem szeretem, szóval a Jugoszláv szónál sokkal jobban szerettem azt, hogy állampolgár. Én nem vagyok Jugoszláv. Ilyen, hogy jugoszláv nemzet, véleményem szerint nincs. Vannak, akik Jugoszlávoknak vallják magukat, ez a vegyes házasságoknak, vagy nem tudom én miknek az eredménye. De ez végül is akárhogy nézzük egy mesterségesen kialakított valami, amit a két világháború között akartak kötelezővé tenni, hogy mindenki jugoszláv legyen. Az irodalom szempontjából se lehet jugoszláv valami, mert hogyha egy kultúrát valaki magyar nyelven csinál, akkor csak előbb kötődik Magyarországhoz, mint Jugoszláviához, mert itt magyar nyelvű műveket még a magyarok se olvasnak úgy, ahogy kéne, nemhogy mások. Ezért nem is értettem ezt a jugoszlávságot hogy gondolod.

[00:50:30](#)

**Beszélő3:** Tudod hát, legalábbis ahogy mi itt onnan próbálgatjuk ezeket a szálakat bogozgatni, nyilván az ötvenes években volt egy ilyen elzárkózás Magyarország részéről. Hát tudod ezek a Rajk-per [...] egyebek. Tehát ez a viselkedés, hogy úgy mondjam, lehetetlenné tette a Magyarországra való odafigyelést, odakötődést, meg hát az ötvenes években nálunk sokkal rosszabb volt a gazdasági helyzet, akkor jött ez a Rákosi rendszernek, ez a személyi kultuszos, meg egyéb politikája, tehát akkor, hogy mondjam, talán jobb volt ide kötődni. Nem lehet, hogy ez most megfordul? És jugoszláviai eszményt elfeledve most megint, tehát nem azt mondjuk, hogy jugoszláviai vagyunk, hanem igenis vajdasági magyarok a magyar kultúrához. Meg hát akkor nagy viták voltak Herceggel meg ezekkel, hát ők akkor mondták, hogy de gyökértelenek leszte, meg ilyenek, hát ezeket mondták a Symposok ellen. És most, pedig, mint hogyha megváltozott volna, és már a Sympo idején, meg hát, amit te mondasz, az egyértelműen arra utal, hogy nem jugoszláv vagyok, hanem magyar, érted?

[00:51:50](#)

**Bozsik Péter:** Hát persze, nincs is hozzáfűzni valóm.

[00:52:00](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Te gondolod, hogy ez így van, hogy ez így megfordult? Mert ez most így csak elmondtam egy teóriát, de nem biztos, hogy így azért, hogy ti ezt, hogy látjátok, hogy hogy a számotokra ez jelent e valamit, így történetileg elgondolkoztok azon, hogy hogyan alakultak itt a dolgok?

**Bozsik Péter:** Nem tudom.

[00:52:29](#)

**Beszélő3:** Az országba van magyar kultúra, meg szlovén, meg albán meg, de olyan hogy Jugoszláv olyan nincs, egyszerűen nem is létezik. A magyar kultúra Magyarországhoz kapcsolódik, a román az Romániához.

[00:52:50](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Akkor viszont érted ez azt jelenti akkor a Sympo az egy, hát akkor milyen ügyet vállalt föl.

[00:52:54](#)

**Bozsik Péter:** Hát szerintem, a vagyis én úgy látom, hogy Sympo jelentőségét, hogy ő nem a. Szóval ilyen hogy jugoszláviai eszme nem, nem hiszem, hogy a Sympónak lett volna a koncepciója, legalábbis ha ez is volt, utólag ő csak közvetített egy kultúrát. Tehát végül is valami úton, módon jugoszláv kultúrát közvetített, azért mert itt volt. Ha máshol lett volna másmilyen kultúrát közvetített volna. És pont az miatt, amiről az előbb szó volt, hogy szerb művek olvasása, ami előbb megengedte azt, hogy a nyugati kultúra beáramolhasson és ezek, fordítások útján és egyáltalán a szerb-horvát és egyéb költőknek a hatására kialakulhatott ez a Symposium nemzedék, ami valami úton-módon mégis csak jugoszláviaiasságot, de ezenbelül magyar kultúrát meg magyar nyelven írták, jugoszláviai magyar kultúrát is. Szóval végül is ez egész bonyolult. Tehát nem, ez, amit egyszer én megírtam, hogy a magyar nyelv vajon más nyelven is így hazudhat-e? És mit tudom én, erre mondtak képzavart meg minden franczavart, de én ez alatt azt értettem, hogy, hogyha egy mit tudom én, német költőt le fordítanak magyarra, és hogyha ezt megőrzi a német népnek, a vagy akár egy német népen belül egy kisebb nép közösségnek a kultúráját, akkor az már nem magyar. Még, hogyha magyar nyelven is olvassák.

[00:55:04](#)

**Beszélő3:** Tehát azt, hogy magyar, azon kívül, hogy nyelv, mondjuk egy magyar irodalom azon kívül, hogy magyar nyelven írott irodalom. Tehát van valami olyan tulajdonsága, ami magyarrá teszi a nyelven kívül?

[00:55:24](#)

**Bozsik Péter:** Igen.

**Beszélő3:** Tehát így érted.

[00:55:32](#)

**Bozsik Péter:** De.

**Beszélő3:** És miért? Vagy tehát így értem, és mi ez mi az a magyar? Mert érted, itt nem csak a vajdaságról van szó, hanem írnak nyugaton, meg Amerikába magyarok. Az is magyar?

[00:55:49](#)

**Bozsik Péter:** Igen, csak másképp magyar.

[00:55:59](#)

**Beszélő3:** Nagyon érdekelne, hogy ezt hogy gondolod.

[00:56:07](#)

**Bozsik Péter:** És itt tulajdonképpen a gyökerekig kell visszamenni az, amit tulajdonképpen otthonról hoz az ember. A születésétől kezdve az a kultúra, amit beleivódott. Újvidéken, hogyha magyar kultúrát csinálnának a telep gyerekek, akkor egész olyan magyar kultúrát csinálhatnának, ami lehet, hogy robbanás lenne az irodalomban. Hogyha, mit tudom én, most mindenki irodalommal kezdene foglalkozni vagy kialakítanának maguknak egy nemzedéket. És ezek az otthonról, és itt ez az irodalom, mert most filozófálok, hogy olyan lenne, ami már nem egészen lenne a magyar, sőt már inkább szláv kultúra lenne magyar nyelven. És ez valahol szóval ez bizonyos szempontból biztos, hogy érződik a jugoszláviai magyar irodalomba is. A különböző behatások folytán.

[00:57:24](#)

**Beszélő3:** Tehát akkor az már nem annyira tisztán magyar a vajdasági magyar irodalom, mint a Magyarországi magyar irodalom. Mert akkor ez odavezet nem?

[00:57:36](#)

**Bozsik Péter:** Ugyanakkor lehet, hogy tisztább is.

[00:57:39](#)

**Beszélő3:** De hogyan egyezik ez a kettő?

[00:57:41](#)

**Bozsik Péter:** Hát igen ez egy ellentmondás. Vagy nem biztos, hogy ellentmondok. Attól függ, hogy mennyi behatás éri az embert. És hogy honnét jött. És ez az, ami végül is később meghatározza, hogy mennyire magyar és nem magyar, de ez olyan hülyén hangzik, mert végül is ez csak gazdagítja a magyar kultúrát. Ugyanúgy, ahogy gazdagítja az, hogy nyugat, nyugati magyar költők írnak verseket, ugyanígy gazdagítja az is, ezt én most nem úgy fogom föl, mint szöveg vagy mint nyelv romlást, meg mit tudom én, különböző rossz behatásokat. Bár ez ezek mellett mind megvannak azok a rossz behatások, de hogyha ha valaki meg tudja fogni a légkört, azt, ami itt van, és ezt úgy megírja, hogy ezt Magyarországon is tudják értékelni, és meg tudják érteni úgy, ahogy az előbb a Zsuzsa mondta, hogy őt fojtogatta a Juhász Erzsinek a regénye, akkor ez jelent valamit. Ugyanezt nem biztos, hogy megtudták volna Magyarországon írni így. És ez jugoszláviai, főleg vajdasági légkör.

[00:59:34](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Olvastad az *Éjszaka minden megnőt* Határ Győzőtől?

**Beszélő3:** Pont a Határt akartam példának felhozni. Olvastál Határ Győzőtől?

[00:59:41](#)

**Bozsik Péter:** Nem nagyon ismerem. [...] Ő Szegedi ugye? [...]

[00:59:51](#)

**Beszélő3:** Nem, ő Angliában élt, él, talán még él is. [...] Határ Győző [...]

[01:00:03](#)

**Beszélő3:** És elolvasod, érted, magyarul van. És Londonban írta magyarul, sőt először angolul írta az *Éjszaka minden megnő*, és úgy fordították magyarra. Érted, hogyha te feltételezed, egy organikus vagy nem tudom, én milyen magyar kultúrát, akkor az ebből kiesik, mert egy Archibald, aki föláldozza magát az emberiségért és az egész környezet Londoni környezet. És az egész világ londoni világ. Ezt semmi más nem köti a magyar kultúrához csak az, hogy magyarul van.

[01:00:37](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Igen, de most közhelyet fogok mondani, de attól igazán nagy egy irodalmi műalkotás, hogyha egyszerre szól egy magyarhoz, és egyszerre szól mindenkinek. És a Határ Győzőnek ez a regénye egyszerre szól egy egész civilizált világhoz, mert végül is mi is eljuthatunk, meg hát mi is egy fogyasztói társadalomban élünk.

[01:01:03](#)

**Beszélő3:** [...] Hagyjuk a Határt, szóval mindegy.

[01:01:06](#)

**Bozsik Péter:** De hát.

[01:01:09](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Érted ez egy közhely, hogy akkor nagy egy irodalmi műalkotás, ha egyetemes is.

**Beszélő3:** Na de várjál, de akkor mi benne magyar? Mi a Határban a magyar azon kívül, hogy magyar nyelven van? Mert te egy olyasmit feltételezel, hogy a szavaidból kivettem az, hogy

magyar nyelven van írva, az nem elég. Mert ugye itt a telepi gyerekek is írhatnának magyar nyelven, és az nem biztos, hogy magyar kultúra lenne. Tehát hogy kell még, hogy legyen.

[01:01:34](#)

**Bozsik Péter:** De kultúra lehetne, és azt is mondtam az előbb, hogy attól az még lehetne nagy.

[01:01:42](#)

**Beszélő3:** Nem arról vitatkozunk, hogy nagy vagy nem nagy, hanem arról hogy magyar vagy nem magyar. És hogy azt kellene körül járni egy kicsit, hogy de mi az, hogy magyar?

[01:01:51](#)

**Bozsik Péter:** Tulajdonképpen most bele bonyolódtam olyan vitába, amiről nem is igazán szeretek vitázni. Mert az a lényeg, hogy jó legyen.

[01:02:02](#)

**Beszélő3:** Ez viszont esztétikai szempont, és nem magyarság vagy nem magyarság. És hogyha meg esztétikai szempontot vezetünk be, akkor meg, akkor meg egyedül a nyelv az, ami magyarrá teszi. Vagy nem? Én most nem akarok [...]

[01:02:32](#)

**Bozsik Péter:** Most miről is beszéltünk az előbb?

**Beszélő3:** Arról beszéltünk, hogy...

**Bozsik Péter:** Hogy mi az, ami magyarrá tesz valamit.

**Beszélő3:** Igen, igen. Hogyha a nyelv szerinted nem elég kritérium.

**Bozsik Péter:** Végül is ezt is megmondtam már az előbb, hogy a [...]

[felvétel megszakadt]

[01:02:54](#)

**Beszélő3:** Alapvető kérdés.

**Szergejev Zsuzsa** Mi a mi magyarságtudatunk?

**Beszélő3:** De most nem a miénkről van szó, hanem az övékééről.

**Szergejev Zsuzsa:** Hát, de a miénk sincs tisztázva.

**Beszélő3:** Az mindegy ...

**Szergejev Zsuzsa:** A nyomorúságunk, a Kelet európai nyomorúságunk

**Beszélő3:** Hát na jó...

**Bozsik Péter:** Hát ez közös.

**Szergejev Zsuzsa:** Meg Trianon.

[köhögés]

[01:03:21](#)

**Bozsik Péter:** Én ezzel úgy vagyok, én személy szerint, én ezen úgysem tudok változtatni. És igyekszem nem belebonyolódni. Ilyen, hogy most Trianon meg nem Trianon, meg mit tudom én. A végén még lecsuknak tényleg. Elég bajunk van nekünk most a különböző féléfajta nacionalizmusokkal.

[01:03:47](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Lenin azt mondta, hogy a nagy nemzetek a kis nemzetek nacionalizmusáért felelősek, mert a nagy nemzetek annyi bűnt követtek el a kis nemzetek ellen, hogy a nagy nemzetek nacionalizmusa erősen különbözik a kis nemzetekétől.

[01:04:09](#)

**Bozsik Péter:** Hát ez egy nagyon jó mondás.

[01:04:13](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Csak ezt Alma-atai eseményekről.

[01:04:15](#)

**Bozsik Péter:** Hát én is a kis nemzetek nacionalizmusával úgy vagyok, lehet, hogy azért, mert én kisebbség vagyok, hogy ez mindig védekező. De nem is lehet más. Szóval egy kis nemzetnek a nacionalizmusa nem lehet támadó, mert egyszerűen lesöprik. Deviszont nálunk ezt egész másképp értelmezik és már a nacionalizmus szó különben nagyon unalmas téma. Minden újság tele van ilyen nacionalista, olyan nacionalista, ezt ítélték el, meg mit tudom én.

[01:04:51](#)

**Beszélő3:** Igen, azt hiszem, hogy itt ez a legnagyobb bűn [...]



[01:04:55](#)

**Bozsik Péter:** Hát igen és olyan bűn, ami ellen egyáltalán nem lehet védekezni, vagy csak nagyon nehezen. Azt mondják nacionalista vagy, mert ezt és ezt mondtad, elmeséltél egy bosnyákról szóló viccet, érted és ez olyan, hogy minden kocsmában ötvenezret mesélnek egymás között is emberek is egyszerűen, hogyha ezt. Valaki ez miatt följelent kész ezért nyugodtan leültethetnek 3 hónapra.

[01:05:23](#)

**Beszélő3:** Nemi erőszak. Éppen most volt egy olyan, hogy egy koszovói kislányt megerőszakoltak, és az újabb törvény más nemzetiségűt erőszakolsz meg az már nacionalizmusnak számít, vagy mit tudom én, dupla annyi a büntetés, mint hogyha azonos nemzetiségűt.

[01:05:45](#)

**Bozsik Péter:** Ez egy állam agóniája. Én mindig ezt mondom, ezt mondom cinikusan. Hogy egyszer majd 100 év múlva vagy mit tudom, én 200 év múlva azt fogják tanítani erről az államról, hogy a fenébe tudott 40 vagy mit tudom én 50 évig fenn állni. Ez csodálatos. Hogy ilyen mesterségesen összetákolt állam, ami örökké a megalakulása óta tele volt bődületes nacionalizmusokkal, a szerbek a horvátok úgy utálják egymást mai napig, hogy förtelem.

**[magnó kikapcsolásáról diskurzus]**

**Bozsik Péter:** És egyszerűen nem a szocializmus nem tudta megoldani ezt a kérdést, hogy most mi legyen ezzel a gyűlölettel. És ez ugyanígy, a hetvenes évekbe a horvátok akartak kiválni aztán a szerbek, és akkor így a hatvanas években, mit tudom én, hogy volt már, csak most már nincs engedélyezve pedig állítólag az alkotmányba benne van a kiváláshoz való jog is.

[01:06:55](#)

**Beszélő3:** Szovjet alkotmányban is benne van.

[01:07:03](#)

**Bozsik Péter:** Ez még szovjet mintára lett csinálva.

[01:07:09](#)

**Beszélő3:** Inkább beszélgetsek olyasmiről, ami majd benne is lehet.

[01:07:14](#)

**Bozsik Péter:** Magyarságtudat. Én azt akartam ehhez még hozzáfűzni, hogyha valaki most angolul írna a Vajdaságról egy regényt, aki itt született itt nőt föl, de tökéletesen elsajátította a

nyelvet olyannyira, hogy írhat egy regényt, abból csak is a Vajdasági szellemiség áradna nyelvtől függetlenül.

[01:07:38](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Jó példa.

[01:07:42](#)

**Beszélő3:** Azon is érződne magyarság.

[01:07:44](#)

**Bozsik Péter:** A magyarság is benne lenne ebbe a vajdaságiasság is. És én így értem ezt, az ottanról hozott dolgokat.

[01:07:54](#)

**Szergejev Zsuzsa:** A nyelv az csak közvetít. Az csak a kommunika, szóval egy ilyen kommunikációs eszköz? Egy csatorna?

[01:08:04](#)

**Bozsik Péter:** Nem csak. Hát itt van, hogy nemcsak. Ha jobban meggondoljuk, akkor mégiscsak az. (?) ebbe bele lehet kötni, amit én is mondtam, de mindenféleképpen ez az egész csak részlegesen lehet, de az nem lenne angol, nem lenne egyértelműen angol attól, hogy angol nyelven íródott.

[01:08:32](#)

**Beszélő3:** Most lehetséges, hogy egy nyelv része a kulturális összefügg. És nyilván ugye a nyelvekben vannak lefordíthatatlan szavak. Amit csak az az ember ért meg, aki ebben nevelkedett föl. Tehát ilyen értelemben biztos is, hogy valami féle szellemiség nyilván van. De mondjuk azt az angol regényt. Csak Angliába értenék meg, akit tudnak angolul. És az nekik jelentene valamit. Tehát ez az angol regény, ez a vajdaság vagy ne nulla nem tett semmit se lenne.

**Bozsik Péter:** De a magyar szellemiség áradna...

**Beszélő3:** De nekünk az olyan lenne, mint neked az előbb [...]

[01:09:24](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Igen ez a határozat, kuriózum.

[01:09:39](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Az úgy cakkundpakk a civilizáció és a fogyasztó társadalom csődjéről szól. De tényleg nincs benne vajdaság.

[zörgés]

[01:10:00](#)

**Bozsik Péter:** Végül is én tudom, hogy nehezen tudnék úgy írni, hogy kiirtsam magamból azt, ami pillanatnyilag az életet jelenti nálam.

[01:10:30](#)

**Beszélő3:** És te mit gondolsz az írás céljáról? Amikor írsz akkor...? Ez hülye kérdés, nem? Nagyon hülye kérdés, tudom

[felvétel megszakadt]

[01:10:54](#)

**Beszélő3:** Hogy talán fontosabb számodra egy versekkel közvetíthető magatartás egyfajta alapállás. Mint mondjuk a pusztá esztétizálás, vagy az, hogy most létrehozok egy műalkotást?

[01:11:10](#)

**Bozsik Péter:** Na, hát igen, de.

**Beszélő3:** Vagy a kettőt együtt szeretnéd megalakítani?

[01:11:15](#)

**Bozsik Péter:** Hát nem politikai agitáció akarok írni.

[felvétel megszakadt]

**Bozsik Péter:** Tehát nem politikai agitációt akarok én a versembe, jóízű esztétikai mércék alapján. De nem ez az előbb össze és oda is tárgyaltuk nagyjából, hogy nem szerettem kizárólag esztétikai dolgokat.

[felvétel megszakadt]

[01:12:23](#)

**Bozsik Péter:** Ezt később megtárgyaljuk. [...] Irodalom történelem.

**Beszélő3:** [...]

[01:12:41](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Tehát lehetne azt mondani, hogy ez egy sajátos mikrokultúra? Mert ilyen kifejezést olvastam már Magyarországon.

[01:12:53](#)

**Bozsik Péter:** Hát itt azzá próbálják tenni, hogy mikrokultúra legyen. De hát a Symposium első generációnak pont ez volt a célja, hogy ne csak mikrokultúra legyen. Helyszínek meg.

[felvétel megszakadt]

**Bozsik Péter:** Tavaly előtt volt egy vitapont, hogy egyetemes magyar irodalom vagy vajdasági irodalom, nem tudom, 2-3 éve volt, hogy írtam a Magyar Szóban, és hát összevissza írtak a környező kritikusok, irodalomtörténészek, a Bogdánfy, aki meghalt szerencsére, neve olvasható a plakáton, nem itt kívülről. De az, hogy tagadta, hogy egyáltalán létezik az egyetemes magyar kultúra. Bori is verte az asztalt, hogy nincs miért szégyenkeznünk, mi megteremtettük, mit tudom én, és hát csináltak itt már valamit az emberek, ami jelent valamit, de ugye a Sziveri biztos, hogy kiverte ezért a hisztit, hogy ha ezt megkérdezték tőle vagy nem tudom, hogy ki beszélt a Sziverivel. Azt mondta, hogy a csúcs, az a Mount Everestnek, hogy az nem tudom milyen csúcsa. Nem, a helyszínek meg ezt tulajdonképpen végül csak valami eszköz kell, hogy legyen sok esztétikai szempontból. És itt van, szóval itt lenne olyan eszköz, van is, amiből műalkotást, ami nagybetűvel kezdődik és pirossal van írva. És kurzívval szedve.

[01:15:01](#)

**Bozsik Péter:** S ez az, amit eddig csak részben csináltak meg. Itt van nyelv, kissé romlandó, mit tudom én, de valami úton módon létezik még. Sőt. És mindig újra van ez a töltés mivel a (?) 3-4. nemzedék az biztos elszerbesedik, hogy nem lesz értelmiségi.

[01:15:41](#)

**Bozsik Péter:** De múltkor egyszer kifejtettem erről a véleményem röviden, hogy a tulajdonképpen az értelmiséget a falu közötti emberek teszik. És mit tudom én. 2-3 nemzedék után úgy, mintha a nyugati migránsoknál ott is az öregapa kedvéért, még az unoka esetleg tud magyarul, de utána nincs semmi. És körülbelül itt is így van.

[01:16:03](#)

**Bozsik Péter:** És amíg a Vajdaság nem veszíti el ezt a gyökereit, a falukat, ahol még a nyelv megőrződött a jó értelemben vett kulturális hagyomány, meg minden, addig lesz magyar kultúra, ha ez megszűnik, különben ezt államilag szüntetik meg (?) tőle. Ilyen szisztematikus áttelepítések vannak még, mit tudom én, román például.

[01:16:32](#)

**Bozsik Péter:** De. Amíg ez, amíg ez létezik addig lesz magyar kultúra, és utána nem lesz ez.

[01:16:41](#)

**Beszélő3:** Történnék itt szociográfiai felmérések?

[01:16:53](#)

**Bozsik Péter:** Fogalmam sincs.

**Szergejev Zsuzsa:** Mit tanultál az egyetemen?

[01:16:54](#)

**Bozsik Péter:** Szociológiát tanulunk, de ilyen konkrét példákon nem. Nincsenek olyan jó tanáraink, akik konkrét példákon mernék illusztrálni. Tulajdonképpen erről a Cs. Simon István tudna beszélni, hát ő számontartja azt is, hogy és egyébként nem tudom, hogy hallottátok e nevét nem... nagyon jó költő, de ő számontartja ezeket a dolgokat, hogy hány iskolát zártak már statisztikailag biztos ilyen paksamétát [...] Én sem ismerem személyesen, csak hallottam már róla. Ez a mániája, hogy ezzel foglalkozik, hogy Bánátban hány iskolát, mert Bánátban erősebb az elszerbesítés, ami nem hivatalos, csak hát van valami úton-módon. Bezárják az iskolákat, csak 4 elemi van utána, 5-6. osztályban és 8-ig már zzerb iskolába kell járni, meg ilyen dolgokat. Ez egyértelmű.

[01:18:08](#)

**Beszélő3:** Kötzködhetek én egy kicsit?

[01:18:11](#)

**Bozsik Péter:** Hm? Mit akarsz kötzködni?

[01:18:14](#)

**Beszélő3:** Megütötte a fületem, hogy most akkor végül is te azt mondod, hogy van olyan, hogy egyetemes magyar kultúra, nem pedig részekből tevődik össze?

[01:18:24](#)

**Bozsik Péter:** De részek teszik az egész.

[01:18:26](#)

**Beszélő3:** Ez biztos, csak valahogy, nem is tudom. Az előbb még azt mondtad, hogy igaz, hogy magyarságról volt szó, hogy más ha egy vajdasági magyar vagy más egy Magyarországon élő magyar?

[01:18:40](#)

**Bozsik Péter:** De hát ez nem baj.

[01:18:41](#)

**Beszélő3:** Nem baj, csak éppen ez még érződik az irodalomban is egész máshogy.

[01:18:48](#)

**Bozsik Péter:** De még az sem baj.

[01:18:49](#)

**Beszélő3:** Nem, nem baj, viszont aztán azt mondtad, hogy a Bogdánfy úgy mondta, hogy. Nem is tudom. Nem is tudom. Ezt akkor köllött volna tőle kell megkérdezniem.

[01:18:59](#)

**Bozsik Péter:** Bogdánfy azt mondta, hogy értelmes magyar kultúra nincs. Van vajdasági meg van erdélyi.

[01:19:08](#)

**Beszélő3:** És ezzel szemben te azt állítod, hogy egyetemes magyar kultúra van?

[01:19:13](#)

**Bozsik Péter:** Van, mert a nyelv összetartja ezt.

[01:19:16](#)

**Beszélő3:** Nyelv az igen, viszont éppen az, hogy az az élmény háttér meg, ahonnan jöttél, azt teszi mássá a vajdaság.

[01:19:24](#)

**Bozsik Péter:** De ez csak része.

[01:19:35](#)

**Beszélő3:** Én azt, hogy egyetemes, azt valahogy úgy értettem, hogy...

[01:19:39](#)

**Bozsik Péter:** Az egyetemes az nem azt jelenti, hogy egyforma.

[01:19:41](#)

**Beszélő3:** Hogy nem érződik rajta az, hogy most a Varga Imre írta, hogy te írtad vagy éppen a Zalán vagy akárki, hogy ott hol nőtt föl, vagy honnan jöhet homogén igen, én úgy értettem azt, hogy egyetemes.

[01:19:56](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Van olyan, ahol nagyon heterogén, és ahol a nyelv tartja össze.

[01:20:00](#)

**Bozsik Péter:** Ja.

[01:20:09](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Hát én... nem könnyű kérdések, az biztos. Te, lehet, ennek valami nyelvfilozófiai problémája van, mert volt az nyelvész, aki azt mondta, hogy valakinek az anyanyelve meghatározhatja a világnézetét. Meghatározza az egyéniségét.

[01:20:27](#)

**Bozsik Péter:** Sőt. Még valahol ezt is alá lehet írni. Pont most néztünk egy filmet, amiben a busmanoknál nincs olyan szó, hogy bűnös, meg mit tudom én. S hogyha egy népnél nincs az, hogy bűnös akkor az már meghatározza a világnézetet.

[01:20:50](#)

**Beszélő3:** Valószínűleg azért, mert itt a nyelv eleve kultúrát hordoz. Én egyébként személy szerint fontosabbak érzem a nyelvet, meg mindenféle más szellemiség, mert egy nyelv maga hordozza a szellemiséget. Nem?

[01:21:05](#)

**Bozsik Péter:** Hát igen, de akkor miért van szükség a fordításokra? Mert nem elég a szellemiség, vagyis a nyelv. Egy idő után kimerül, vagy nem tudom, hogy mi lesz vele. Nem tudom, ezt én nem tudom megfogalmazni. Mert akkor nem lenne szükség a fordításokra.

[01:21:29](#)

**Beszélő3:** Hát igen, csak tudod a fordítás is olyan dolog, hogy amit te lefordítasz, az nem ugyan az.

[01:21:36](#)

**Bozsik Péter:** Nem ugyanaz, de őriz valamit.

[01:21:42](#)

**Bozsik Péter:** Hogyha csak 20%-át őrizi meg akkor is. Akkor is valamit még őriz. Ez szerintem Tandorinak a kínai fordítását, vagy nem tudom én milyen.

[01:21:54](#)

**Szergejev Zsuzsa?** De erről beszéltünk a probléma.

**Bozsik Péter:** Persze, igen.

**Szergejev Zsuzsa:** Tudod, emlékszel [...]

[mormogás]

[01:22:18](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Na de térjünk át valami másik témára. Gyakorlatiasabb témára. Érdekel titeket a saját kultúrátok története? Foglalkoztok ezzel?

[01:22:29](#)

**Bozsik Péter:** Hát, őszintén szólva nem. Most csak, hogy vizsgára készültem, engem személy szerint érdekel, de nem. Krónikus időhiányban szenvedek. Mindenkinben a történelem az önmagában véve az érdekel.

[01:22:53](#)

**Beszélő3:** Mert most csak ilyen dolgokra szeretnék rákérdezni, hogy mit gondolsz például arról, amit igencsak megírták és (?), Hosszan tartó csatározások témája volt az, hogy most ez a kultúra mennyire mesterségesen létrehozott és úgy táplált kultúra, ezért mondom történelem, mert a



Trianoni elcsatolások után, ugye korábban Pest volt az irodalmi központ, és mindenkit elszippantott. Most amint meg lett a határ, ugye itt kellett ilyet teremteni. Vagy például te szerinted sikerült-e itt valami vajdasági kultúrát teremteni? Vagy mennyire maradtak meg esetleg mesterségesen? [...]

**Szergejev Zsuzsa:** Tudod, hogy a Borinak a könyvébe ott egészen Janus Pannoniustól hagyománynak emlegetett.

**Beszélő3:** Neked ez nem annyira érdekes, mert hát mi közöd van neked, tehát hogy mondjam, bár nem tudom, mivel te mondtál, hogy. Mit gondolsz ezekről a régi dolgokról meg azt, hogy a regény pályázatok meg ezek, ezekről mit gondolsz? A hagyománynak meg a mesterséges táplálásnak a módjáról.

[01:24:25](#)

**Bozsik Péter:** Itt is két táborra. Két táborra oszthatók az emberek, akik tulajdonképp csinálják ezt az irodalmat mesterségesen, és akik csak írnak. És hát én azokhoz próbálok tartozni, akik írnak, és nem csak vajdasági írók akarnak csak lenni. Mert végül is az az igazság, hogy az a kultúra, amit 18 után az a Szentelekyék itt megcsináltak, az egy kényszerből, de mesterségesen megcsinált kultúra volt. Viszont ez is kitermelte a magáét.

[felvétel megszakadt]

**Bozsik Péter:** ...hogy kitermelte a magáét. És ez a Symposium nemzedék.

[01:25:42](#)

**Beszélő3:** De ezt úgy mondod, hogy a Szenteleky felpróbálkozások?

[01:25:45](#)

**Bozsik Péter:** Hát én nem tudom, hogy a Szentelekyék végül is nem írtak volna. Magyarul, mit tudom én hány éven keresztül és utána ezt nem folytatták volna, akkor nem tudom, hogy egyáltalán még valaki utána írt volna, mert akkor előről kellett volna kezdeni ismét.

[felvétel megszakadt]

[01:26:02](#)

**Bozsik Péter:** [...] például.

[01:26:06](#)

**Beszélő3:** És mit gondolsz, hogy az mennyire van most jelen, hogy mindegy, hogy mit, csak legyen. Van-e ilyen mentalitásunk?

[01:26:18](#)

**Bozsik Péter:** Persze, lásd Brasnyó. Ez egyértelmű. Hát, a Brasnyó sorozatban írja a regényit, a *Híd*ba nem tudom, hogy mennyire olvassátok a *Hídat*, de biztos, hogy egy Brasnyó regényt nem olvassátok, nincs, én olyan embert nem ismerek, aki végig olvasson egy Brasnyó regényt.

[01:26:33](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Én ismerek. Az neki a Brasnyóval csinált interjút, és abból szakdolgozatot.

[01:26:40](#)

**Bozsik Péter:** Szegény. Hát nem irigylem érte, én meghalnék. Nekem [...] a Brasnyónak az egyedüli olvasható műveibe, én belekezdttem egy párba csak daczból. És az az oldal regényhez volt, az is rossz, de azt végig lehet olvasni. Meg a maga nevében vannak nagyon jó pillanatai.

[01:27:06](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Akkor, amit kérdeztél, a dilettantizmus, hogy mindegy, hogy mit, csak legyen. És mondta is a Juhász Erzsi, hogy valami féle párhuzamot akart.

[01:27:12](#)

**Bozsik Péter:** Hát persze.

[01:27:14](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Hogy a mostani, amit a Szenteleky csinált

[suttogás]

[01:27:27](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És van ilyen veszély? Hogy tényleg, hogy a dilettantizmus (?) Elveszik mellette [...]

[01:27:35](#)

**Bozsik Péter:** Pillanatnyilag van. És addig, míg a Sympoban így fognak állni a dolgok, azt hiszem, hogy ez a veszély meg is marad, mert időnként *Híd*ba megjelenhet után néhány versben. Évente háromszor-négyszer vagy mit tudom én, és ott is többnyire a legrosszabbak. Nem is tudom, mikor jelent meg olyan verse, ami jó volt. És mint úgy tartom, hogy most ez a legjobb és akkor az most meg fog jelenni. (?). A Juhász Erzsi csinálta a Jelenlétet. Ott van a szerkesztő és elolvassa, és akkor hiába megpróbálja neked bebizonyítani, hogy ez nem azért nem jelenik meg, mert ez keményebb dolog, hanem azért, mert ez egyáltalán nem jó. És akkor hiába hiszöd te azt, hogy mi most a világirodalom.

[01:28:29](#)

**Beszélő3:** Az.

[01:28:30](#)

**Bozsik Péter:** A Brasnyó az mindig jó, mert a Brasnyó nem ír olyan dolgot. Nem is tudom miről ír, nem olvasom el a verseit. A novelláit meg pláne nem. Regényeiről meg aztán ne is beszéljünk.

[01:28:46](#)

**Beszélő3:** A kritikáról beszéltek?

[01:28:49](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Hát én csak azt kérdeztem, hogy az ő műveire, hogy reagálnának.

[01:28:54](#)

**Beszélő3:** Akkor most én akkor kicsit általánosabban kérdezem, szóval a kritikában például ez a tendencia. Megvan? Azért, hogy legyen, vagy, hogy néz ez ki, milyen ennek az irodalomnak a kritikája? Hogy látod te ezt?

[01:29:20](#)

**Bozsik Péter:** A *Híd* kezdeményezése az most az egyedüli pozitív ebből. Aha. Mert, a *Híd* már észrevette, hogy az öreg kritikusait azok már valahogy kidőltek a sorból. Bányász egész másképp fogalmazta is, nem tudom, hogy hogy az ember egy idő után már, mit tudom én, nem foglalkozik irodalommal, és az addig irodalomba vetett hite is megrendül egy idő után forszírozta, hogy a fiatal kritikusokat kéne alkalmazni, és hát most az utóbbi időben egy több fiatal, sőt, majdnem csak fiatal kritikusok járnak.

[01:30:12](#)

**Beszélő3:** Kik ezek ön szerint?

[01:30:17](#)

**Bozsik Péter:** Hát P. Nagy, a Tiszár, a Ladányi, ki is? Nem is tudom. Vannak egy 5-en 6-an több kevesebb rendszerességgel, a Csányi Erzs. És hát ezek jobb kritikákat írnak, mint a [...]

[01:30:26](#)

**Beszélő3:** És ezekben a kritikákban mi a mérce? Mi a szempont?

[01:30:36](#)

**Bozsik Péter:** Hát esztétikai egyértelműen. Sőt, néha lehet, hogy túlságosan is az. Szóval esztétikai szempont lenne. Itt nincsenek, legalábbis én nem olvastam, ezt politikailag rázós vagy valami ilyesmi. Volt egy időszak, amikor csak a kritikákat olvastam a *Híd*-ba, hiszen olvashatatlan volt, a többi.

[01:31:08](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És arról mit tudsz, hogy Magyarországon milyenek a kritikák?

[01:31:15](#)

**Bozsik Péter:** Én nem tudom, a Népszabadságot olvastam. Ilyen, mindegyik könyvből egy ilyen két flekkes körülbelül. Két flekkes kritikákat, Zalán írta. Hát ez nem, szóval végülis, nem volt olyan elmélyítő, ami azt illeti, de... Körülbelül a véleményeink egyeztek abban, hogy hogy ki a jó és ki a rossz. Végülis olyan rövid írásban nem lehetett. Szóval az egész hosszú volt, csak egy szerzőre jutott kevés. Nem is juthatott több idő, vagyis hát hely. És akkor, mit tudom én, Német István az lekerült a polcra, Juhász Erzsike az felkerült, meg mit tudom én, a Bognár Antal is fölkerült, akiről egyértelműen nem tudok véleményt mondani, mert keveset ismerek tőle, de amit ismerek, az nem jó. Van, egy pár ember itt most ismerek, akik most követik ezeket a dolgokat.

[01:32:33](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Kik ezek?

**Bozsik Péter:** Hát a Zalán, az...

[felvétel megszakadt]

[01:32:39](#)

**Bozsik Péter:** [...] többé-kevésbé. Őt nem tudom annyira. Hát ezek inkább azt hiszem, hogy ilyen baráti kapcsolatok révén kialakult dolgok aztán nem tudom, Ezért bejöttek én nem tudom, ezt csak gondolom.

[01:32:54](#)

**Szergejev Zsuzsa:** Gondoltál már arra esetleg, hogy Magyarországon jelentetsz meg?

[01:32:58](#)

**Bozsik Péter:** Igen volt is rá alkalom, csak aztán én egyrészt

[felvétel megszakadt]

**Bozsik Péter:** Volt egy ilyen együttműködés az, ami akkor már széthulló irodalmi csoportunk. Szóval, szerepeltünk Pesten, egy költői esten, és Mezei Katinak van, ez az irodalmi körnek én nem tudom ez Sárvári irodalmi kör, igen azt hiszem, és való lehet, hogy most egy másik. És ez nem a Mezei Katalin nevéhez fűződik, de mindenesetre a Mezei Kati vezet egy ilyen csoportot, és ők meghívtak bennünket egy költői estre, ahol 3-an voltunk, 4-en. És most mit akartam mondani? Ja, igen és ők mondták, hogy a mozgó világban ment.

[felvétel megszakadt]

**Bozsik Péter:** A verset akart megjelentetni, amit én ma először beadtam az Életünkbe. Ezt a Pete György szerkesztő mondta, van ott az Imre, akiről már beszéltem, Itt volt Újvidéken, hogy minél megismerkedtünk meg minden és akkor mondta, hogy társszerkesztője annak a folyóiratnak, és hogy, adjunk valami írásokat majd megjelentet és akkor össze is gyűjtöttünk itt minden és hát inkább elküldtük neki, ellentétben nem jött össze, és hát azóta nem hallottam ezt, hogy most ez meg jelenik-e vagy nem jelenik. Nem tudom.

[01:34:38](#)

**Beszélő3:** Ez mikor volt?

[01:34:40](#)

**Bozsik Péter:** Ez tavaly. Májusban.

[01:34:42](#)

**Beszélő3:** És azóta nem válaszoltak?

[01:34:44](#)

**Bozsik Péter:** Nem, az Imrét decemberben kérdeztem vagy november végén, akkor voltam utoljára Pesten. Hát azt mondja, hogy mégis kilóg a lába ebből az Életünkből, úgyhogy nem. Azt mondta, hogy idén májusra ott is fogja hagyni, hogy április nem tudom, és nem tudja, hogy őt is mikor értesítik, semmit nem mondtak.

[01:35:10](#)

**Beszélő3:** Gyakran jártok át Magyarországra?

[01:35:13](#)

**Bozsik Péter:** Hát én évente egy négyszer, ötször.

[01:35:16](#)

**Beszélő3:** És akkor? Tudsz valami irodalmi dolgokkal is foglalkozni? Két hátizsák könyvvel jövünk haza.

[01:35:26](#)

**Bozsik Péter:** Hát nézzed te, az ember minden jó könyvet meg akar venni, aztán 1-2 embert meg kell látogatni és elmúlik az az öt nap amíg fent van.

[01:35:36](#)

**Szergejev Zsuzsa:** És Pestre szoktatok menni, vagy Szegedre?

[01:35:42](#)

**Bozsik Péter:** Szegedre csak egy napra, mert az az igazság, hogy én erre nincsenek ismerőseim 1-2 van, ami és most így utóbbi időben sok nincs, de csak átugrik az ember megvesz egy rakás könyvet mellette megiszik néhány fröccsöt, azt haza megy.

[01:36:05](#)

**Szergejev Zsuzsa:** De mostmár lesz. Én albérletben lakom.

[01:36:09](#)

**Bozsik Péter:** Nagyszerű.

[01:36:13](#)

[...] Nem lesz. Ezután mentünk kocsival.

[01:36:28](#)

**Beszélő3:** Nem lesz. Fél órát beszélsz, aztán mehetünk a kocsmába Hát nem muszáj, különben pedig beszélni erről neked van.

[01:36:34](#)

**Bozsik Péter:** Kapcsoljuk ki egy pillanatra(?)